

Zgodovina cerkvenih knjižnic mariborske nadškofije

Škof Stepišnik in dekanijske knjižnice v 19. stoletju

Škof Stepišnik (1862-1889) je bil eden prvih profesorjev Lavantinskega bogoslovnega učilišča. Predaval je cerkveno pravo in razlago svetega pisma nove zaveze, pri tem ga lahko štejemo tudi med znanstvene delavce, saj njegova bibliografija obsega nekaj značilnih del,¹ na cerkvenem področju pa je zanimivo njegovo delovanje na I. vatikanskem koncilu. Skrb za knjige in cerkvene knjižnice je pokazal s tem, da je na posebni pastoralni konferenci leta 1887 zastavil vprašanje dekanijskih knjižnic.²

Pastoralna konferenca je obravnavala vprašanja okrog načina nabave, izbora in zagotavljanja sredstev za nabavo knjig pri sedežih dekanij ter način kontrole njihove uporabe glede na priporočilo, da se ob že obstoječih nekaterih župnijskih knjižnicah ustanovijo dekanijske knjižnice. V zvezi s tem vprašanjem je bilo predloženih 27 nemških in 16 slovenskih pisnih elaboratov. Vsi predlagatelji so bili prepričani o splošni koristnosti takšnih knjižnic, pa tudi o nujnosti zasebnih knjižnic dušnih pastirjev. Ugotavljali so, da je naraslo število hišnih knjižnic med slovenskim prebivalstvom, za kar so pripisovali zaslugo ustanovitvi Družbe sv. Mohorja. Manj enotni so bili pri obravnavi vprašanja o tem, ali naj bodo knjižnice po dekanijah ali na škofiji. Na zaključni konferenci v Mariboru, 26. avgusta 1887, so se odločili za knjižnice po dekanijah, s pripombo, da tudi knjižnice na škofiji ne izključujejo.

Sprejeti so bili sklepi in priporočila o dekanijskih knjižnicah v Lavantinski škofiji:

1. Način nabave knjig:

- V morebiti že obstoječih knjižnicah po posameznih dekanijah je treba smotrno urediti knjige, jih označiti in uvesti v seznam ter primerno shraniti.
- Zbrati neizkoriščene knjige po župnijah, jih zavarovati in primerne vključiti v knjižnice na dekanijah.
- Vse duhovnike v škofiji naprositi, da iz svojih osebnih knjižnic brezplačno odstopijo tiste knjige, ki jih lahko pogrešajo, oziroma da prispevajo denarna sredstva.
- Ob zapuščinskih zadevah je treba misliti na dekanijske knjižnice. Za dediče knjige običajno ne predstavljajo velike vrednosti in te, če pridejo v neprave roke, lahko povzročijo več škode kot koristi. Zato naj ob smrtnih primerih knjige prevzame najbližji duhovnik ter jih pregleda še preden gredo v nadaljnji postopek.

¹ Prim. F. Kovačič, Zgodovina Lavantinske škofije, 412 sl.

² Prim. Kirchliches Verordnungsblatt für die Lavanter Diözese 1887, V, art. 1.

- Morebitne dvojnice je treba posredovati drugim knjižnicam ali katoliškim antikvariatom po možnosti v zamenjavo.

2. Izbor knjig

- Izbor knjig za dekanijske knjižnice naj se vrši po namenu, za katerega so le-te bile ustanovljene, torej predvsem knjige pastoralne vsebine, katoliška dela s praktično vsebino vseh teoloških disciplin in kolikor dopuščajo sredstva, izvirna dela za dodatno temeljito izobraževanje duhovnikov.

- Knjige, ki bodo duhovniku omogočile študij humanističnih, naravoslovnih in posvetnih ved.

- Pri nabavi novih knjig je treba upoštevati dvoje, in sicer a: zaradi omejenih sredstev po možnosti kupovati samo najboljše in najbolj uporabne knjige; b: boljša dela naj se nabavijo za vsako knjižnico.

- Ordinariat bo po končani zaključni konferenci predlagal najboljša in najprimernejša dela.

3. Kako zagotoviti potrebna sredstva

- Prispevajo naj tudi tisti, ki imajo korist od knjižnice. Dekani naj ob vsakoletnih srečanjih med duhovniki dekanije organizirajo nabiralne akcije v korist knjižnice. Prispevki so prostovoljni in niso določeni.

- Vsa srečanja duhovščine naj se izkoristijo v podporo in razvoj knjižnic.

- Za izposojajo naj se pobira majhna odškodnina.

- Tudi med laičnim prebivalstvom poiskati darovalce knjig ali denarnih prispevkov.

4. Kako nadzorovati uporabo knjig, da ne bi šle v izgubo

- Za ureditev knjižnic je treba poiskati primerne svetle, suhe, po možnosti pred ognjem varne prostore s primernimi policami in omarami.

- Uvesti dva seznama, in sicer večji knjižni katalog obstoječih in na novo nabavljenih knjig, razdeljen na teološke discipline in posvetne znanosti, ter seznam s priimki in naslovi izposojevalcev ter datumi izposoje in naslovi dela.

- Za knjige v knjižnici je odgovoren dekan, mesto knjižničarja pa lahko zaupa kaplanu.

- Odgovornost za izposojene knjige prevzame izposojevalec.

- Dekani zastopajo knjižnice tudi v širši javnosti.

- Dekanijske knjižnice so neodtujljiva lastnina dekanijske duhovščine in so pod zaščito ordinariata.

*"Tudi najboljša in najbogatejša knjižnica je podobna zakopanemu zakladu, ako se marljivo in umno ne uporablja."*³

Sklepi s pastoralne konference iz leta 1887 so še danes aktualni in uporabni v praksi. Kljub sodobni informacijski tehnologiji ima tiskana knjiga in knjižnica še vedno svojo pomembno vlogo.

Fanika Krajnc-Vrečko, Teološka knjižnica Maribor

---

³ Prim. XXXIX. Schluß-Protokol über die im Jahre 1887 in der Lavanter Diözese abgehaltenen Pastoral-Conferenzen. A. Lösung der Pastoral-Conferenz-Fragen. In Marburg 1887.